

- особливість внутрішнього аудиту полягає в тому, що він відбувається в момент здійснення і документального оформлення господарських операцій, що дає змогу своєчасно виявити недоліки в роботі і вживати відповідних заходів до їх попередження;

- головна мета внутрішнього аудитора – визначити, чи має фінансова звітність підприємства суттєві порушення;

- висновки та рекомендації внутрішніх аудиторів повинні сприяти скороченню витрат і підвищенню ефективності діяльності підприємства, цим самим створюючи умови для реалізації його генеральної стратегії.

Отже, внутрішній аудит контролює раціональне витрачення матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, дотримання законності господарських операцій, виявлення допущених зловживань чи порушень, що свідчить про актуальність впровадження внутрішнього аудиту.

Література:

1. Аудит: Збірник задач та практичних ситуацій: Нав. Посібник; За ред. Г.М. Давидова – К.: «Т-во Знання», КОО,2002 – 170с.
2. Камьшанов П.И. Практическое пособие по аудиту–М. Инфра, 2003.
3. Негашев Е.В. Анализ финансов предприятия в условиях рынка: Учеб. Пособие.-М.: Высш. Шк 2001. – 192с
4. Макоев О. Внутренний аудит: понятие и предназначение// Аудитор – 2004 - №11 – с35-44.

К.е.н. Зінченко О.В.

Міжгалузевий інститут управління, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗВОРОТНИХ ВІДХОДІВ

Випуск молочної продукції характеризується використанням значної кількості сировини, а вихід готової продукції від її загальної ваги перевищує 5 – 10 % у результаті перетворюється значна частина молочної сировини у цінні відходи, що визначає важливість таких питань, як збір, збереження та переробка виробничих відходів.

Загальні питання обліку відходів висвітлювались у працях вітчизняних та зарубіжних авторів. Значну увагу їх приділяли Гуцайлюк З.В., Сопко В.В., Лебединський Ю.П., Чернюк Л.Г., Ганечко Л.А., Воскобойнік М.П., Ліфанчик А.Н., Пирогов Н. Л., Гайнетдинов М. Ф., Денщиків М. Т., Храмцов А.Г. Проте, питання організації обліку відходів залишаються не вирішеними, оскільки мають низку суттєвих проблем, як методичного характеру так і незацікавленістю підприємств у подальшій переробці.

Відповідно до Інструкції із планування, обліку і калькулювання собівартості продукції на підприємствах маслоробної і сироробної промисловості

“зворотними відходами виробництва є залишки сировини, які утворилися у процесі перетворення вхідної сировини у готову продукцію та втратили повністю або частково споживі якості вхідної сировини”.

Використання відходів замість повноцінних запасів часто вимагає менших витрат, оскільки виключаються окремі технологічні операції. Проте, на деяких молокопереробних підприємствах неефективно використовують зворотні відходи. На одних підприємствах їх знещаджують, що не відповідає принципу економії, на інших – відносять відходи до технологічних втрат та повертають сільськогосподарським виробникам значну кількість у не переробленому вигляді (табл. 1).

Таблиця 1. Використання відходів ВАТ “Сміламолоконсерв”

Рок	Всього отримано відходів	Повернено сільськогосподарським підприємствам всього			
		Е порядку повернення	Додатково реалізовано	Знежиреного молока	Сироватки
2003	12,6	1259	-	924	335
2004	8,5	412,7	-	121,5	291,5
2005	26,0	2100	-	1230	870

Молокопереробні підприємства не зацікавлені в поглибленій переробці відходів через низьку їх собівартість. На деяких досліджених підприємствах неефективно використовуються відходи внаслідок недостатнього охолодження (несправність компресорів), що зумовлює значну їх частину підвищеної кислотності повертати молокоздатчикам (табл. 2).

Таблиця 2. Баланс зворотних відходів на ВАТ “Сміламолоконсерв” за 2005 рік

№ п.п	Зворотні відходи	Фактично надійшло до виробництва	Спрямовано на промислову переробку	Повернено або реалізовано с.г	Втрати
1.	Знежирене молоко	9,6	8,75	-	0,85
2.	Відвійки	7,9	5,9	-	2,0
3.	Сироватка	8,5	6,4	2,1	-
	<i>Всього</i>	<i>26,0</i>	<i>21,5</i>	<i>2,1</i>	<i>2,85</i>

Значна кількість молокопереробних підприємств виробляють знежирене сухе молоко. На 1 т вершкового масла виробляється 110 кг знежиреного сухого молока. Проте, існують проблеми, які стримують його виробництво: а) недостатнє нарощування виробничих потужностей та низький рівень їх використання; б) сезонність молочного виробництва. Використання відходів та отримання продукції із знежиреного молока ефективно лише на маслоробних та сироробних підприємствах.

Суттєвою причиною низького рівня використання відходів є та обставина, що інвестування спрямовані на реконструкцію діючих заводів, характеризується низькою питомою вагою, тоді як значна частина сироватки та відвійок виробляється на тих же підприємствах.

Організація обліку зворотних відходів на молокопереробних підприємствах

базується на таких завданнях: економічно обґрунтоване поняття (визначення об'єкта); обов'язковість оприбуткування, чіткий облік руху та ефективне використання; облік процесу переробки, цільове використання та реалізація; розрахунок впливу обсягу та вартості відходів на собівартість молочної продукції; науково – обумовлена оцінка; короткий строк зберігання; нерівномірність надходження (сезонність) сировини та додаткові витрати на зберігання в літню пору року (охладження); урахування при оприбуткуванні крім кількісних і якісних показників ще й вмісту корисних речовин.

Деякі з завдань зазначені Галузевою Інструкцією [1], однак поряд із цим викладення їх суті, як правило, обмежується лише розглядом зв'язку вартості відходів та собівартості основної продукції, що потребує більш ретельного дослідження.

Завдання обліку наявності та руху відходів базується на забезпеченні їх належного зберігання та подальшого ефективного використання. Обмежений строк зберігання відходів потребує організації оперативного обліку не тільки за їх видами, але і за спеціально обладнаними місцями. Необхідним є застосування спеціальних документів та складання балансу поживних речовин, оскільки зворотні відходи змінюють вміст поживних речовин при зберіганні під впливом часу та температурного режиму.

Побудова обліку відходів потребує визначення об'єктів для здійснення обліку та контролю за всіма циклами виробничого процесу. До цього процесу відносять отримання, зберігання, розподіл і переробку відходів.

Дослідження проблем, пов'язаних із ефективним використанням відходів, показує, що однією із причин неповного їх споживання є відсутність матеріальних стимулів, які підвищують зацікавленість підприємств у їх зборі та переробці. Вирішення цього питання полягає у застосуванні такого методу, як нормування.

Нормування використання сировини є першим кроком у вирішенні економічних питань, пов'язаних із отриманням та використанням відходів. Тому, науково обґрунтована нормативна база повинна включати розробку норм витрат молочної сировини, нормативи технологічних відходів та витрат за всіма видами виробництва, а в середині виробництва – за технологічними підрозділами.

Норма утворення відходів представляє складну систему ієрархічного порядку. На рівні молокопереробної промисловості прогнозування обсягів утворення відходів та їх використання слід здійснювати на підставі спеціально розроблених нормативів, що враховують специфіку виробництва.

Вибір методу нормування отриманих відходів визначається двома обставинами: а) можливістю його застосування на вихідних даних, б) необхідності точно визначати норми. При цьому важливо розрізнити норми отримання відходів для завдань поточного прогнозування та на перспективу. Існують такі методи, за якими розробляють норми отримання відходів. До таких методів належать: розрахунковий, пробний, кореляційний (експериментальний) та статистичний. Оскільки, утворення відходів залежить, передусім, від технології виробництва

та відповідності техніки технологічному процесові, найефективнішим є розрахунковий метод нормування. Однак у виробництвах, де не має значних змін у технологічних процесах, доцільно застосовувати кореляційний метод.

У результаті органічної обробки сировини та матеріалів у процесі виробництва норму отримання відходів доцільно розраховувати як різницю між нормою витрати сировини на одиницю продукції, та їх "чистою" (корисною) витратою із урахуванням неминучих витрат зумовлених технологією та рівнем організації даного виробництва. Така норма відходів визначається за формулою:

$$N_{відх.} = P_n - P_2 - \sum TB_i, \quad (1)$$

де P_n – витрати за нормою сировини (кг);

P_2 – витрата сировини "чистої" (корисної) на одиницю готової продукції;

TB_i – неминучі технологічні витрати i – го виду, кг.

Норму отримання відходів у процесі органічної переробки молочної сировини доцільно визначати розрахунковим методом на основі матеріального балансу. Слід зазначити, що поява відходів ґрунтується на достовірній обліковій інформації про їх обсяги та фактичний рівень використання, що потребує належно організованого облікового процесу на підприємствах.

Література:

1. Інструкція з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції на підприємствах маслосироробної та молочної промисловості, затв. Міністерством м'ясної і молочної промисловості СРСР, від 30 серпня 1974 р. № 2-д. – 233 с.